

KS. ŁUKASZ GOLEC

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
ORCID : 0000-0001-6361-8930

Msza święta prymicyjna według posoborowych dokumentów Kościoła w Polsce

DOI: doi.org/10.26142/stgd-2020-023

Streszczenie: Msza prymicyjna jest ważnym dniem w życiu neoprezbitera, jego rodziny i parafii, z której pochodzi. Jej przebieg zawsze normowały księgi liturgiczne. Przed Soborem Watykańskim II nie była możliwa w tym przypadku koncelebra, stąd pojawiła się funkcja manuduktora – starszego kapłana, który wskazywał prymicjantowi teksty mszalne. Błogosławieństwo prymicyjne poprzedzone było tzw. papieskim, następnie prymicjant błogosławił poszczególne stany, jak to ma miejsce i w odnowionej liturgii. Poszczególne diecezje różnie ustosunkowały się do owego błogosławieństwa papieskiego, którego nie zawierają już *Obrzędy błogosławieństw*. Sam udział we Mszy świętej wiąże się z możliwością uzyskania odpustu zupełnego pod zwykłymi warunkami. Różnice są także w podtrzymywaniu tradycji błogosławieństwa np. wianka prymicyjnego. Inaczej podchodzi się do czasu powitania prymicjanta, jak i do zaleceń odnośnie organizacji agapy po Mszy świętej.

Słowa kluczowe: prymicja, neoprezbiter, manuduktor, błogosławieństwo prymicyjne, odpust zupełny, przygotowanie prymicji, przyjęcie prymicyjne.

First Holy Mass According to Post-Council Church Documents in Poland

Abstract: The first mass is an important day in the life of a newly ordained priest, his family and the parish he comes from. Its sequence of events is liturgically regulated. The article provides a synthesis of the liturgical standards applied to the first mass before the Second Vatican Council. Concelebration was not possible at that time, which led to the emergence of the function of the manuductor - a senior priest who indicated the Eucharistic texts to the new priest. The premiss blessing followed the so called Papal blessing, and subsequently the newly ordained priest would bless the individual estates, as is the case with the revised liturgy as well. The article systematises the liturgical

regulations included in the liturgical books that apply in Polish dioceses, and provides an overview of diocesan standards applicable to the first mass. Individual dioceses have adopted varying approaches to the above-mentioned Papal blessing, which is absent from the post-Council Blessing rites adapted to the customs in Polish dioceses. Mere participation in this Holy Mass entails an opportunity to gain a plenary indulgence under the usual conditions and is not tied to any additional rites. There are also differences in the way traditions, such as blessing the premisses wreath, are upheld, in the time and place where the newly ordained priest is greeted, as well as in the recommendations for holding an agape after the Holy Mass.

Keywords: premisses, neopresbyter, manuductor, premisses blessing, plenary indulgence, premisses preparation, premisses reception

Wprowadzenie

Zagadnienie organizacji Mszy świętej prymicyjnej powraca co roku, przy okazji święceń prezbiteratu. Neoprezbiterzy, ich rodziny, duszpasterze i parafianie stają przed zadaniem przygotowania zarówno części liturgicznej Mszy świętej z błogosławieństwem, jak i tradycyjnej agapy. Celem poniższego opracowania jest przedstawienie zasad organizacji tego wydarzenia, zarówno w odniesieniu do dokumentów ogólnopolskich, jak i diecezjalnych. Część liturgiczną normują tu księgi liturgiczne, wydane dla diecezji polskich, szczególnie *Mszal rzymski* i *Obrzędy błogosławieństw*. Wskazania liturgiczne powtarzają lub niekiedy dostosowują diecezjalne podręczniki służby Bożej, zwane również agendami liturgicznymi. Podają one ponadto, wraz z ustawami synodów diecezjalnych i osobnymi instrukcjami, sposób organizacji przyjęcia prymicyjnego. Celem artykułu jest porównanie wskazań zawartych w dokumentach liturgicznych z praktyką poszczególnych diecezji, znajdującą swoje uzasadnienie w agendach i dokumentach tychże diecezji.

1. Wzorzec z *Rituale Romanum* z 1927

Odnośnie prymicji wcześniej obowiązywał obrzęd zawarty w *Rituale Romanum* z akomodacjami dla diecezji polskich, wydany w Katowicach w 1927. Prymicjantowi asystował archidiakon (zwany przez *Rituale* „manuduktorem”) ubrany w komżę i kapę (bez stuły) w przypadku Mszy śpiewanej, lub w samą komżę nałożoną na sutannę w przypadku Mszy recytowanej¹. Celebracja rozpoczynała

¹ Miał to być jeden ze starszych kapłanów. Jego zadaniem było stanie przy mszale i wskazywanie celebransowi tekstów (jednak w przypadku obecności diakona i subdiakona stał po prawej stronie

się od zaintonowanego przez prymicjanta hymnu *Veni Creator*, śpiewanego na przemian z chórem². Po hymnie prymicjant śpiewał werset i modlitwę. W tym miejscu następowała aspersion lub – gdy była przewidziana Msza z wystawieniem Najświętszego Sakramentu – wystawienie³. Samo błogosławieństwo prymicyjne odbywało się w następujący sposób: po zakończonej Mszy świętej neoprezbiter zdejmował manipularz i odmawiał modlitwę ogólną z rytuału z wersetami *Domine exaudi* i *Dominus vobiscum: Deus, qui charitatis...*⁴ Po tej modlitwie następowało błogosławieństwo indywidualne w następującej kolejności: manuduktora, obecnych kapłanów, kleryków, zakonnic i zakonników, ojca i matki, brata i siostry⁵. Na końcu celebrans udzielał błogosławieństwa ogólnego: *Benedictio Dei descendat...*⁶. Błogosławieństwo indywidualne pozostałych wiernych odbywało się już bez ornatu, kapłan nakładał dłonie odmawiając formułę błogosławieństwa w liczbie mnogiej⁷. Jeśli podczas prymicji był obecny biskup, błogosławił prymicjanta przed błogosławieństwem indywidualnym⁸.

2. Wskazówki i wzorce ogólnopolskie

2.1. Definicje i czas

Obrzędy definiują Mszę prymicyjną jako „pierwszą Mszę świętą, sprawowaną uroczysto przez nowo wyświęconego kapłana (neoprezbitera) z udziałem społeczności parafialnej, z której on pochodzi”⁹. Obrzęd zaleca, aby taka Msza święta odbyła się jak najwcześniej po święceniach kapłańskich, przy możliwości sprawowania wcześniej Mszy świętej „bez uroczystości” lub jej koncelebrowania¹⁰.

---

prymicjanta). Wraz z neoprezbiterem wykonywał niektóre gesty – pochycenie głowy, przyklęknięcia, znak krzyża na sobie. Jako pierwszy przyjmował od celebransa pocałunek pokoju i w przypadku braku diakona usługiwał mu z pateną przy udzielaniu Komunii świętej wiernym. Neoprezbiter udzielał błogosławieństwa prymicyjnego archidiakonowi jako pierwszemu. Por. A. Nowowiejski, *Ceremoniał parafialny. Przewodnik liturgiczny dla duchowieństwa pasterstwem dusz zajętego*, Płock 1931, s. 556-557; por. J. Mueller, *Mały ceremoniał dla kleryków i kapłanów*, Poznań 1949, s. 123-124.

² Por. tamże.

³ Por. tamże.

⁴ *Rituale Romanum Ecclesii Poloniae accommodatum*, Katowice 1927, s. 1004-1005.

⁵ Por. tamże.

⁶ Por. tamże.

⁷ Abp Nowowiejski wspomina, iż „jeżeli nie obie ręce, to przynajmniej jedną na każdego z wiernych kładzie, idąc od strony epistoły ku stronie ewangelji”, cyt. za A. Nowowiejski, dz. cyt., s. 557.

⁸ RR 1927, s. 1006-1007.

⁹ OB.,wpraw.p.1456, s. 307.

¹⁰ Por. tamże. Termin „bez uroczystości” wymaga uściślenia. Może bowiem się złożyć tak, iż w diecezji istnieje zwyczaj tzw. prymicji rocznikowych, czyli uroczystych Mszy świętych sprawowanych przez wszystkich wyświęconych danego dnia kapłanów (np. niektóre parafie, klasztory). Przeważnie

2.2. Odpust zupełny

Przedsoborowe przepisy wspominały, iż prymicjant otrzymuje odpust zupełny w dzień prymicji, jeżeli tego dnia przystąpi do spowiedzi i pomodli się w intencjach Ojca Świętego¹¹. Odpust zupełny otrzymywali także krewni prymicjanta (do trzeciego pokolenia włącznie), warunkiem było uczestnictwo we Mszy świętej, przyjęcie Komunii oraz modlitwa w intencji Ojca Świętego¹². Wszyscy inni wierni, po spełnieniu tych samych warunków, mieli możliwość uzyskania odpustu - 7 lat i 7 kwadrygen¹³.

Wedle posoborowych przepisów odpust zupełny może zyskać kapłan, który odprawia Mszę prymicyjną w sposób uroczysty oraz uczestniczący w niej wierni¹⁴. Warunkiem otrzymania odpustu jest: przystąpienie do sakramentu pokuty, przyjęcie Komunii św. oraz modlitwa w intencjach Ojca świętego¹⁵. Zgodnie z prawem powszechnym, dotyczącym odpustu zupełnego należy nie być przywiązany do grzechu, nawet powszedniego¹⁶. Obrzędy wskazują, iż duszpasterze powinni w niedzielę poprzedzającą Mszę świętą prymicyjną poinformować wiernych o warunkach uzyskania odpustu¹⁷. Taką informację należy również ponowić we wprowadzeniu podczas samej prymicji¹⁸.

---

w takich przypadkach jeden z neoprezbiterów przewodniczy Mszy świętej. Należy do tego dodać fakt, iż nieraz zdarza się, że w powodu odległości od parafii rodzinnej neoprezbitera prymicje przekłada się na następną niedzielę po przyjęciu święceń prezbiteratu.

¹¹ A. Nowowiejski, dz. cyt., s. 557.

¹² Por. tamże.

¹³ Por. tamże. Konstytucja Pawła VI *Indulgentiarum Doctrina* (1967) zniósła w przypadku odpustów częściowych jakiegokolwiek określenia dni lub lat (norma 4.)

¹⁴ OB, wpraw. pkt. 1457, s. 307: „Kapłan, który odprawia Mszę prymicyjną w sposób uroczysty i wierni, którzy w niej uczestniczą, mogą uzyskać odpust zupełny (Ench. indulg., nr 43)”. *Obrzędy* cytują *Enchiridion indulgentiarum* z 1986 r. M. Pastuszko, „Odpusty (kanony 992-997)”, „Prawo Kanoniczne”, 42/3-4, 63-197, s. 149. Przywołany przez *Obrzędy* punkt 43. nie wspomina, iż musi to być sposób „uroczysty”: „Celebrowanie Mszy świętej prymicyjnej z udziałem ludu o ustalonej godzinie, i uczestniczenie w tej Mszy świętej”. Natomiast *Enchiridion* z 1999 r. traktuje o Mszy św. prymicyjnej w sposób następujący: § 1. *Plenaria indulgentia* conceditur: 1° sacerdoti primam Missam coram populo statuto die celebranti, 2° christifidelibus qui devote eidem Missae astiterint. Dekret Penitencjarii z 1999 r. (a więc już po wydaniu polskich *Obrzędów*) również nie wspomina, że kapłan musi odprawić pierwszą Mszę w sposób „uroczysty”. Por. Paenitentiarum Apostolica, *Enchiridion Indulgentiarum*, pkt. 27,

¹⁵ Paweł VI, *Konstytucja apostolska „Indulgentiarum doctrina”*. *O odpustach*, norma 8., Rzym 1967.

¹⁶ Por. tamże.

¹⁷ OB., wpraw., pkt. 1457-1458., s. 307.

¹⁸ Por. tamże.

2.3. Przygotowania i błogosławieństwo rodziców

Procesja do ołtarza wyrusza z plebanii lub zakrystii¹⁹. Dlatego tam należy przygotować wszystkie paramenta liturgiczne, szczególnie szaty liturgiczne dla prymicjanta. Obrzędy nie wspominają nic o domu rodzinnym prymicjanta jako miejscu, skąd wyrusza procesja. Zamieszczając teksty błogosławieństwa rodziców jako miejsce ich wypowiedzania wskazano także plebanię lub zakrystię. Rodzice błogosławią syna kładąc ręce na głowę i wypowiadając słowa zamieszczone w *Obrzędach*²⁰.

2.4. Msza święta

Obrzędy nie precyzują formularza, doboru czytań ani żadnych innych zaleceń dotyczących struktury Mszy świętej prymicyjnej aż do modlitwy po Komunii. Należy zatem, jak zawsze, stosować się do *Ogólnego wprowadzenia do Mszału rzymskiego*. Co do koloru szat, mówi ono, że „w dni bardziej uroczyste można używać okazalszych szat, chociaż nie są w kolorze dnia”²¹. Jeżeli chodzi o wybór formularza, należy tu zastosować zasadę, że „jeśli kapłan sprawuje Mszę świętą z udziałem ludu, winien stosować się do kalendarza kościoła, w którym celebruje”²². Gdy Mszę prymicyjną sprawuje się w niedzielę, należy użyć formularza przepisanego w *Mszale*²³. *Ogólne wprowadzenie* normuje również zasady wyboru modlitwy eucharystycznej – na niedzielę przeznaczona jest pierwsza lub trzecia, a jeśli jest to niedziela w ciągu roku – to także czwarta z własną prefacją²⁴. Obrzędy przewidują krótkie przemówienie prymicjanta po modlitwie po Komunii²⁵.

2.5. Błogosławieństwo prymicyjne

Przed błogosławieństwem następuje zapowiedź diakona lub komentatora – ma ona na celu przypomnieć wiernym o możliwości i warunkach odpustu zupełnego²⁶. Prymicjant kieruje wezwanie: *Pan z wami*, po odpowiedzi diakon lub kapłan asystu-

¹⁹ Por. tamże.

²⁰ OB

²¹ OWMR 346g.

²² OWMR 354a.

²³ „Ze względu na swoje szczególne znaczenie niedziela ustępuje tylko uroczystościom oraz świętom Pańskim” OWMR 5.

²⁴ OWMR 365.

²⁵ OB. 1460, s. 308.

²⁶ Por. tamże.

jący zwraca się do wiernych ze słowami: *Pochylicie głowy na błogosławieństwo*²⁷. Obrzędy wskazują dalej na dwa sposoby udzielenia błogosławieństwa przez prymicjanta: A i B²⁸. Wariant A jest przeznaczony na Mszę z większą ilością wiernych (szczególnie grup, dla których przewidziany jest osobny tekst błogosławieństwa). Podmiot w tekście modlitwy wyrażony jest w liczbie pojedynczej. Istnieje możliwość dostosowania lub opuszczenia tekstu²⁹. Struktura błogosławieństwa jest w wariantcie A następująca: kapłani, klerycy, rodzice, zakonnicy i zakonnice, rodzina, ogólne. Jeśli jest większa grupa np. kapłanów, rodziny prymicjant może odmówić nad nimi modlitwę błogosławieństwa, a potem w milczeniu włożyć ręce na głowę każdego z osobna³⁰. Natomiast w wariantcie B podmiot modlitwy wyrażony jest w liczbie pojedynczej. Nieco inny jest również porządek: kapłan, kleryk, rodzice, brat lub siostra, osoby zakonne

Wariant A

Błogosławieństwo kapłanów. W anamnezie przywołuje fakt, iż Bóg powołuje robotników na swoje żniwo. Prosi o pomnożenie łaski Ducha Świętego, otrzymanej przez włożenie rąk. Druga część prośby dotyczy bycia godnymi sługami Chrystusa i wierności w szafowaniu Bożymi tajemnicami.

Błogosławieństwo kleryków. Nazwani są tymi, którzy „usłyszeli głos powołania i przygotowują się, by służyć Mu jako kapłani”. Prośba kierowana jest do Boga o światło i moc w poznaniu wielkości ich powołania i o coraz większą miłość Chrystusa i Kościoła.

Błogosławieństwo rodziców. Anamneza wskazuje na boskie pochodzenie wszelkiego ojcostwa na ziemi oraz na wybór przez Boga Maryi na Matkę swojego Syna. W prośbie zawiera się temat błogosławieństwa, zdrowia, pokoju, radości i długiego życia oraz wiecznego szczęścia.

Błogosławieństwo zakonników i zakonnice. Modlitwa charakteryzuje ich jako tych, „którzy porzucili wszystko dla Chrystusa i żyją w ubóstwie, czystości i posłuszeństwie zakonnym”. Według prośby doskonałe naśladowanie Chrystusa ma się realizować w ich życiu poprzez ukrzyżowanie dla świata, czego owocem ma być „świadectwo ofiarnej miłości”.

Błogosławieństwo rodziny. Wspomnieniem dzieł Bożych jest tutaj fakt, iż Chrystus jest dany nam przez Boga Ojca jako nasz brat. W rozwinięciu tej anamnezy jest obecny powód działania Boga – „by uczynić z nas jedną rodzinną wspólnotę”. Podmiot modlitwy jest szerszy niż to sugeruje jej nagłówek, mianowicie w samym tekście występują: rodzeństwo, rodzina, przyjaciele i dobroczyńcy. Prośba

²⁷ Por. tamże.

²⁸ Por. tamże. Wariant A: nr. 1463-1464 (s.309-310); B: nr 1465-1468(s.310-313).

²⁹ Por. tamże, nr 1463, s. 309.

³⁰ Por. tamże, nr 1465, s. 310.

dotyczy umocnienia ich wiary, uświęcenia miłości oraz pracy a także wprowadzenia na wieczną ucztę Baranka.

Wariant B

Błogosławieństwo kapłana. Prośba rozszerzona jest, prócz obecnych w wariantcie A formuł „bycie godnym sługą Chrystusa” i „szafarzem Bożych tajemnic”, także o „długie życie”, „łaskę wytrwania” i „dobrego ukończenia trudu kapłańskiego życia”.

Błogosławieństwo kleryka. Modlitwa zawiera prośbę o „serce czyste” i „umysł prawy”, aby podmiot „mógł zgłębiać tajemnicę wiary” i „zasłużyć na udział w kapłaństwie Chrystusa”.

Błogosławieństwo ojca i matki. W anaklezie obecny jest tytuł „Pan zastępów”. Podkreślone zostaje także źródło błogosławieństwa, którym jest Pan. W prośbie zawierają się następujące tematy: „trwałe zdrowie duszy i ciała”; „spełnienie wszystkich prośb”; „wspomożenie zamiarów”; „długie życie”; „wsparcie w momencie ustawiania sił”; „pomnożenie łaski wytrwania do końca”, „uczestnictwo w wiecznym dziedzictwie” (rozwiniecie, prośba właściwa).

Błogosławieństwo brata i siostry. Owocem błogosławieństwa ma być „zstąpienie łaski Bożej”, „umocnienie potęgą Ojca wszechmogącego”, „pouczenie mądrością Syna Bożego” i „rozpalenie miłością Ducha Świętego”, a w konsekwencji „czynienie postępów w mądrości i łasce u Boga i u ludzi”.

Błogosławieństwo osób zakonnych. Anamnezą jest tutaj „ukrzyżowanie dla świata przez krzyż Chrystusa”. Chłuba krzyża ma być podstawą do naśladowania Go w tej służbie. Nagrodą jest sam Pan.

Błogosławieństwo innych osób. Anakleza wspomina osoby Trójcy Świętej. Prośba dotyczy faktu zstąpienia błogosławieństwa i jego trwałości³¹.

W przypadku, gdy biskup uczestniczy w prymicji, prymicjant przed udzieleniem błogosławieństwa wiernym, podchodzi do niego i pochyłony prosi o błogosławieństwo: *Pobłogosław mnie, ojcze*; na co biskup odpowiada tekstem błogosławieństwa z Obrzędów *Niech Bóg swoją mocą potwierdzi...*³²

Wiernych odsyła diakon lub sam prymicjant. Po odesłaniu odbywa się - jeśli jest to przewidziane - indywidualne błogosławieństwo. Obrzędy wspominają również o usługującym, rozdającym pamiątkowe obrazki³³.

³¹ OB., pkt.1463-1466, s.309-312.

³² Por. tamże, nr 1466. Należy także wspomnieć o sposobie, w jaki biskup powinien uczestniczyć we Mszy świętej prymicyjnej. Nie można tu zaaplikować instrukcji z rozdziału III *Ceremoniału liturgicznej posługi biskupów*, która opisuje Mszę, „której biskup przewodniczy, nie sprawując Eucharystii”. Odnosi się do niego w tym przypadku tylko p. 186 CE.: „Jeśli biskup nie przewodniczy w wyżej opisany sposób, bierze udział we Mszy świętej ubrany w rokietę i mucet; nie zasiada jednak na katedrze, lecz w innym stosownym miejscu”.

³³ OB. pkt.1464, s. 309-310; 1466-1468, s. 313.

3. Podręczniki i normy diecezjalne

3.1. Przygotowanie prymicji w parafii

Msza święta prymicyjna stanowi ważny dzień dla całej wspólnoty parafialnej, jest ona wyrazem wdzięczności Bogu za dar kapłaństwa³⁴. Wraz z przyjęciem prymicyjnym stanowi znak więzi młodego prezbitera z Ludem Bożym, z którego został wybrany, a z drugiej strony znakiem odmienności jego życia – zgodnie z powołaniem otrzymanym przez Boga³⁵. Proboszcz parafii jest tym, który koordynuje przygotowania do tej uroczystości³⁶. Obejmuje ono przygotowanie rodziców, rodziny, jak i całej społeczności parafialnej. Pierwszeństwo ma mieć tu wymiar duchowy³⁷. Należy wcześniej poinformować o możliwości zyskania odpustów oraz ich warunków, zachęcić do skorzystania z sakramentu pokuty i pojednania a także przyjęcia Komunii świętej³⁸. Modlitewne przygotowanie parafii może wyrazić się w nowennie³⁹. Chodzi tu również o modlitewne towarzyszenie kandydatowi do prezbiteratu, szczególnie w czasie rekolekcji przed święceniami⁴⁰. W tych dniach (jeśli tabela pierwszeństwa świąt na to pozwala) można odprawić Msze św. z wybranych formularzy np. o powołania kapłańskie i zakonne⁴¹. Podczas jednej z tych Mszy świętych (zamówionej przez rodziców prymicjanta w jego intencji) zaleca się, by prócz chleba i wina, sami rodzice przynieśli w procesji z darami świecę, którą w dniu prymicji ich syn złoży na ołtarzu⁴². Po Mszy św. może mieć miejsce nabożeństwo z wystawieniem Najświętszego Sakramentu⁴³.

³⁴ *Synod archidiecezji poznańskiej*. Tom II. Statuty., s. 125.

³⁵ *Wskazania dotyczące przygotowania i przeżywania prymicji kapłańskich w parafii*, w: *Przypatrzmy się powołaniu naszemu*, Legnica, s. 341.

³⁶ *Rytuał diecezjalny*, Pelplin 2005, s. 154; *Instrukcja o prymicjach kapłańskich w diecezji plockiej*, dostęp: <https://www.diecezjaplocka.pl/media/4085708/INSTRUKCJA%20O%20PRYMICJACH%20KAPLAŃSKICH.pdf>. *Wskazania* diecezji legnickiej wymieniają tu ponadto również samego prymicjanta, jego rodziców, duszpasterzy z jego rodzinnej parafii, katechetów oraz grup i zespołów parafialnych, por. *Wskazania...*, s. 341.

³⁷ Por. *Wskazania...*, s. 341.

³⁸ Por. *Rytuał diecezjalny*, s. 154.

³⁹ Por. *Śłużba Boża*, W. Głowa (opr.), Lubaczów 1986, s. 344n (dalej: *Śłużba Boża*, Lubaczów); *Agenda liturgiczna*, Tarnów 2013, wyd. III, s.384n (dalej: *Agenda liturgiczna*, Tarnów).

⁴⁰ *Wskazania...*, s. 341.

⁴¹ *Śłużba Boża* wydana w Lubaczowie wymienia ponadto propozycje formularzy: O Jezusie Chrystusie Najwyższym i Wiecznym Kapłanie, O Najświętszej Eucharystii, O Najdroższej Krwi Chrystusa, O Najświętszym Sercu Pana Jezusa, por. *Śłużba Boża...*, s. 344. Wskazania te podaje w podobnej formie również *Agenda liturgiczna*, Tarnów, wyd. III, 2013, s. 385.

⁴² Ta świeca ma przypominać prymicjantowi, o rozpoczętej ofierze z jego życia i że ma spalać się w ofiarnej służbie dla Boga i ludzi, por. *Śłużba Boża*, Lubaczów, s. 345; *Agenda liturgiczna*, Tarnów, s. 386n.

⁴³ Można odmawiać Litanie: do Najświętszego Serca Pana Jezusa, Najświętszego Imienia

3.2. Przygotowanie bezpośrednio i błogosławieństwo rodziców

Dniem prymicji winna być niedziela⁴⁴. Termin „prymicje” odnosi się do pierwszej samodzielnej Mszy świętej⁴⁵. Po święceniach neoprezbiter może koncelebrować, lecz nie jako główny celebrans⁴⁶.

O błogosławieństwo syna - neoprezbitera prosi rodziców proboszcz⁴⁷. Może on również podpowiadać im słowa lub mogą oni odczytywać przygotowany tekst⁴⁸. Miejszem obrzędu jest dom rodzinny lub plebania⁴⁹, może się także odbyć w progu kościoła⁵⁰. Przed udzieleniem błogosławieństwa przez rodziców można zaśpiewać pieśń *Pod Twoją obronę* lub odmówić modlitwę *Pod Twoją obronę*⁵¹. Rodzice wypowiadają słowa błogosławieństwa kładąc dłonie na głowę syna⁵².

3.3. Procesja, powitanie i przebieg Mszy świętej

Przy odpowiednim śpiewie rusza procesja do kościoła⁵³. Po zajęciu wyznaczonych miejsc prymicjanta witają grupy parafialne i proboszcz⁵⁴. Można to również uczynić przy wejściu do kościoła albo przed kościołem⁵⁵. Proboszcz może powitać prymicjanta po okadzeniu ołtarza i liturgicznym pozdrowieniu⁵⁶. *Rytuał diecezjalny pelpliński* podaje tekst błogosławieństwa wianka prymicyjnego, który wypowiada

---

Jezus lub do Najdroższej Krwi Chrystusa Pana. Służba Boża podaje ponadto teksty innych modlitw, por. tamże, s. 345.-348.

⁴⁴ *Rytuał diecezjalny...*, s. 154.

⁴⁵ Por. tamże.

⁴⁶ Por. tamże, s. 155; *Agenda liturgiczna*, H. Sobeczko (red.), Opole 2017, s. 486n (dalej: *Agenda liturgiczna*, Opole). W archidiecezji katowickiej istnieje tradycja, iż neoprezbiter przed Mszą prymicyjną nie odprawia innych Mszy św., nawet *sine populo*, por. *Agenda liturgiczna* (opr. zb.), Katowice 2011 (dalej: *Agenda liturgiczna*, Katowice).

⁴⁷ *Rytuał diecezjalny*, Pelplin, s. 155;

⁴⁸ *Agenda liturgiczna*, Tarnów, s. 388.

⁴⁹ *Rytuał diecezjalny*, Pelplin s. 155. *Służba Boża*, Lubaczów, s. 349 wskazuje dom rodziny jako miejsce przygotowania bezpośrednio prymicjanta, określając szczegółowo, iż należy przygotować w najbardziej zacisznym pokoju stół nakryty białym obrusem, umieścić na nim krzyż, obraz Matki Bożej i świece.

⁵⁰ *Instrukcja o prymicjach kapłańskich*, diecezja płocka, pkt. 1; *Wskazania...*, Legnica, pkt.6.

⁵¹ *Agenda liturgiczna*, Tarnów, s. 389.

⁵² Por. tamże.

⁵³ *Agenda liturgiczna tarnowska* (por. s. 389) proponuje tu śpiew *Kto się w opiekę*, natomiast *Rytuał pelpliński* (por. s. 157) – *Ciebie Boga wysławiamy*. *Agenda liturgiczna opolska* (por. s. 488) zaleca pieśń z liturgii mszalnej lub *Przybądź Duchu Stworzycielu*.

⁵⁴ *Rytuał diecezjalny*, Pelplin, s. 157.

⁵⁵ *Agenda liturgiczna*, Tarnów, s. 390. *Instrukcja o prymicjach diecezji płockiej*, pkt. 11 podaje, iż powitanie powinno odbyć się przed rozpoczęciem Mszy i nie powinno trwać dłużej niż 15 minut.

⁵⁶ *Agenda liturgiczna*, Opole, s. 488.

proboszcz, po czym nakłada wianek prymicjantowi. Neoprezbiter odmawia wtedy specjalną modlitwę, po której rozpoczyna się śpiew na rozpoczęcie Mszy św.⁵⁷. Formularz mszalny bierze się z dnia⁵⁸. Rodzina, przyjaciele i członkowie wspólnoty parafialnej powinni czynnie uczestniczyć w liturgii przez czytanie perykop biblijnych, wezwań modlitwy powszechnej i udział w procesji z darami⁵⁹. Homilię wygłasza kapłan zaproszony przez prymicjanta⁶⁰.

Znak pokoju przekazuje prymicjant proboszczowi, kaznodziei oraz asystującym diakonom⁶¹. Zaleca się udzielenie Komunii świętej pod dwiema postaciami najbliższej rodzinie⁶², a nawet wszystkim wiernym⁶³. Jako uwielbienie po Komunii można zaśpiewać *Ciebie Boże wielbimy*⁶⁴. Po modlitwie po Komunii prymicjant z miejsca przewodniczenia kieruje słowa wdzięczności dla rodziców, bliskich i wszystkich obecnych⁶⁵.

3.4. Błogosławieństwo prymicyjne

Wiele diecezjalnych podręczników służby Bożej wymienia na pierwszym miejscu błogosławieństwo papieskie (apostolskie) z odpustem zupełnym⁶⁶.

Pan z wami. I z duchem twoim.

Wspomożenie nasze w imieniu Pana. Który stworzył niebo i ziemię.

Zachowaj lud Twój, Panie. I błogosław dziedzictwu swojemu.

Módlmy się. Wszchemogący i miłosierny Boże, udziel nam pomocy z nieba i wysłuchaj łaskawie modlitwy zebranego tu ludu, który w pokorze serc błaga

⁵⁷ *Rytuał diecezjalny*, Pelplin, s.157n.

⁵⁸ *Agenda liturgiczna*, Tarnów, s. 390.

⁵⁹ *Instrukcja o prymicjach*, Płock, pkt. 9.

⁶⁰ Por. tamże, pkt. 13. Zaleca się, aby byli to kapłani towarzyszący neoprezbiterowi w drodze do święceń - szczególnie profesorowie i wychowawcy seminaryjni.

⁶¹ *Rytuał*, s. 160.

⁶² *Służba*, s. 351; *Agenda liturgiczna*, Tarnów, s. 390; *Agenda liturgiczna*, Katowice, s. 441.; *Instrukcja o prymicjach*, Płock, pkt.14.

⁶³ *Rytuał diecezjalny*, s. 160.

⁶⁴ *Księga nabożeństw*, Legnica 2002, s. 507.

⁶⁵ Por. tamże. Jak zaleca *Służba Boża*, Lubaczów s. 351.: „Ks. Prymicjant może w krótkich słowach podziękować Bogu za dar kapłaństwa, rodzicom za życie i wychowanie, Ks. Proboszczowi i parafianom – rodakom za przygotowanie prymicji”. Jak wskazuje w pkt.15 *Instrukcja o prymicjach* wydana przez diecezję płocką podkreśla: „...powinno być starannie przygotowane i niezbyt długie, bez mnożenia zbędnych elementów emocjonalnych. Ma być ono autentycznym wyrazem wdzięczności Bogu i ludziom”.

⁶⁶ *Rytuał diecezjalny*, Pelplin s. 160n., *Służba Boża*, Lubaczów, s. 351n., *Agenda liturgiczna*, Tarnów, s. 390n., *Agenda liturgiczna*, Opole, s. 488n.

o przebaczenie grzechów i o Twoje błogosławieństwo. Wyciągnij nad nim prawicę Twego miłosierdzia i obdarz wszystkich pełnią Twojego błogosławieństwa. Niech was błogosławi Bóg wszechmogący, Ojciec i Syn i Duch Święty⁶⁷.

Tego tekstu nie ma w *Obrzędach błogosławieństw*. Po nim następuje błogosławieństwo prymicyjne zgodnie z przyjętą kolejnością. Teksty błogosławieństwa prymicyjnego znajdujące się w podręcznikach diecezjalnych są w większości tożsame z *Obrzędami*. Niektóre z agend zamieszczają teksty dodatkowych błogosławieństw: diakonów, liturgicznej służby ołtarza⁶⁸.

3.5. Przyjęcie prymicyjne

Spotkanie po prymicji powinno mieć skromny charakter⁶⁹. Należy je rozpocząć od modlitwy przed posiłkiem. Uroczystość powinna odróżniać się swoim charakterem od typowo świeckich przyjęć weselnych, wobec czego nie należy podawać alkoholu i powstrzymać się od tańców⁷⁰ i muzyki⁷¹.

Podsumowanie

Pierwsza Msza święta to dla młodego kapłana wielkie przeżycie duchowe i emocjonalne. Wraz z rodziną i duszpasterzami przygotowuje on przed święceniami zarówno celebrację, jak i spotkanie po uroczystości. W przygotowaniu pomoc stanowią księgi liturgiczne, również te wydane przez poszczególne diecezje. Wydanie *Obrzędów błogosławieństw dostosowanych do diecezji polskich* miało zebrać i ujednoczyć tradycje związane z błogosławieństwami sprawowanymi w Polsce. Ich obecność w księdze liturgicznej sprawia, że teksty te stanowią wzór dla celebracji i mają w nich pierwszeństwo. Reszta wskazówek i tekstów znajdujących się w diecezjalnych podręcznikach służby Bożej może stać się owocną pomocą tylko wtedy, gdy nie sprzeciwia się normom ogólnym. W wielu miejscach uzupełniają one i uszczegóławiają to, co znajduje się w księgach liturgicznych. Posoborowe rubryki ksiąg liturgicznych dają dużą możliwość dostosowania wprowadzeń, zachęt a nawet w pewnych przypadkach – samych tekstów, postaw i gestów liturgicznych.

⁶⁷ Cyt. za: *Księga nabożeństw*, Legnica 2002, s. 508.

⁶⁸ *Rytuał diecezjalny*, Pelplin s. 163n.

⁶⁹ *Synod archidiecezji poznańskiej*. Tom II. Statuty., s. 125.

⁷⁰ *Instrukcja...*, Płock, pkt.17-20.

⁷¹ *Pierwszy Synod Diecezji Kaliskiej (2007-2009)*, Kalisz 2009, s. 99.

Bibliografia

- Agenda liturgiczna diecezji opolskiej. Nabożeństwa, poświęcenia i błogosławieństwa*, Opole 1985.
- Agenda liturgiczna*, Tarnów 2013.
- Ceremoniał liturgicznej posługi biskupów dostosowany do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2013.
- Głowa, W. (opr.), *Służba Boża*, Lubaczów 1986.
- Instrukcja o prymicjach kapłańskich*, Płock, dostęp: <https://www.diecezjaplocka.pl/media/4085708/INSTRUKCJA%20O%20PRYMICJACH%20KAPLAŃSKICH.pdf>
- Księga nabożeństw*, Legnica 2002.
- Mueller, J., *Mały ceremonial dla kleryków i kapłanów*, Poznań 1949.
- Nabożeństwa diecezji katowickiej. Agenda liturgiczna*, Katowice 1987.
- Nowowiejski, A., *Ceremoniał parafialny. Przewodnik liturgiczny dla duchowieństwa pasterstwem dusz zajętego*, Płock 1931.
- Obrzędy błogosławieństw dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2010.
- Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*, w: *Mszał rzymski dla diecezji polskich*, Poznań 2013.
- Paenitentiaria Apostolica, *Enchiridion indulgentiarum*, Roma 1999.
- Pastuszko, M., *Odpusty (kanony 992-997)*, „Prawo Kanoniczne”, 42/3-4, s. 63-197.
- Pierwszy Synod Diecezji Kaliskiej (2007-2009)*, Kalisz 2009.
- Rituale romanum Ecclesis Poloniae accommodatum*, Katowice 1927.
- Rytuał diecezjalny. Liturgia i nabożeństwa Kościoła pelplińskiego*, Pelplin 2006.
- Statuty synodalne archidiecezji przemyskiej*, dostęp: <https://krolowajaroslaw.pl/wp-content/uploads/2019/05/Statuty-Synodalne-Synodu-Archidiecezji-Pzemyskiej.pdf> [11.09]
- Synod archidiecezji poznańskiej. Tom II. Statuty.*, <http://archpoznan.pl/upload/pdf/synod/t102.pdf> [11.09]:
- Wskazania dotyczące przygotowania i przeżywania prymicji kapłańskich w parafii*, w: *Przypatrzmy się powołaniu naszemu. I Synod Diecezji Legnickiej (2007-2012)*, s. 341-343.

Wykaz skrótów:

- CE - *Ceremoniał liturgicznej posługi biskupów dostosowany do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2013
- OB - *Obrzędy błogosławieństw dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2010
- OWMR – *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*,
- RR 1927 – *Rituale romanum Ecclesis Poloniae accommodatum*, Katowice 1927